Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 195. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 9-го ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1954. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 195. VOL. LXII.

РОЛЯ ПРЕЗИДЕНТА В ВИБОРЧІЙ КАМПАНІЇ ПРАВИЛЬНА — ТВЕРДИТЬ НІКСОН

Денвер, Колорадо. — Віце-президент Ричард М. Ніксон відбув розмову з президентом Айзенгавером і заявив, що дотеперішня роля Айзенгавера в виборчій кампанії правильна. Президент, казав журналістам Ніксон, не хоче на взір попередніх демократичних президентів Ф. Д. Рузвелта і Трумана аґітувати за окремими республіканськими кандидатами, бо не хоче, щоб його особу втягали до місцевих особистих спорів за кандидатури. „Президент переконаний, казав віце-президент, що він правильно робив дотепер і буде продовжувати свою дотеперішню виборчу стратегію, але збільшить число своїх промов, в яких в загальному боронитиме своєї програми." Президент і віце-президент обговорювали дотеперішній поступ у виборчій кампанії і нараджувалися над своїми промовами, які вигалосять в п'ятницю 8-го жовтня через радієві й телевізійні станції по всій країні. Подібно висловився про ролю президента в виборчій кампанії і голова Крайового Демократичного Комітету Ліонард В. Голл. „Президент має слушність у всьому", казав Голл. Голл також братиме участь у нараді республіканських конґресових провідників із президентом і віце-президентом, де будуть обговорювати дальшу виборчу кампанію. І Голл і Ніксон передбачають завзяту боротьбу під час виборчої кампанії. Віце-президент Ніксон сказав таке про Айзенгавера: 1. Айзенгавер — це політичний феномен, але не знати, чи він зможе передати цю свою політичну вищість і своїм кандидатам. 2. Атака Стіфена А. Мічела, демократичного голови Крайового Комітету свідчить про те, що демократам бракує великого виборчого гасла. 3. Не можна подати докладних відомостей про те, — кого і защо звільнено з державної служби за нельояльність до уряду цієї країни, казав Ніксон, бо ці документи є таємні і не можна їх подавати до публічного відома. „Коли б ми публічно назвали одну катеґорію підривних елементів, тоді мусіли б це саме зробити з іншими родами підривних урядовців, а цього не можна зробити з огляду на безпеку країни і тому, щоб не пошкодити тим людям, які зовсім невинні.

Добробут на найвищому рівні — заявляє віце-президент

Клівленд, Огайо. — Віце-президент Ричард М. Ніксон припинив передвиборчу кампанію в фармерських округах і перейшов до промислових районів, де мусів займати становище до справи безробіття і робітничих заробітків. Першого дня в стейті Огайо він промовляв в Акроні, Толідо і Клівленді, де панує безробіття. Віце-президент заявив, що „1954 рік — це найкращий під господарським оглядом рік у мирному часі". Республіканські провідники заявляють, що передвиборчу кампанію вести тяжко через те, що серед виборців панує апатія. На те саме нарікають і демократи. Віце-президент Ніксон сказав, що в справі дискримінації республіканський уряд за 20 місяців зробив більше, як демократи за 20 років. Ніксон вказував на те, що 62,300,000 затруднених в серпні цього року є найбільшим числом затруднених в часі миру, — на 2,400,000 більше як було в 1949 році, в останньому мирному році за президентури Трумана. В серпні цього року пересічна тижнева платня робітника становила 71,06 доляра. Особистий прибуток всіх американців — також найбільший в цьому році — в порівнянні з іншими мирними роками — на одну третю більший від 1949 року.

Домагаються етичного кодексу для преси в американських країнах

Сан Пальо, Бразилія. — Голова Міжамериканського Пресового Товариства, видавець щоденника „Ель Універсал" в Мехіко, Міґуель Ланц Дуреt пропонує, щоб це товариство прийняло „Кодекс журналістичної етики", яка дозволила б збільшити волю вислову. Він заявив, що перебуваючи впродовж одного року на пості голови цього товариства, прийшов до переконання в необхідності такого морального кодексу, який зобов'язував би сумління журналістів, що працюють в державах Америки. В Десятій Генеральній Асамблеї Міжамериканського Пресового Товариства, що триватиме до 12 жовтня, беруть участь представники 400 часописів. Головними темами доповідей будуть: воля преси, журналістична етика, видавання часописів, ціни часописів та технічні справи. Найбільше виглядів бути обраним на нового голову цього товариства має Павло Біттенкурт, видавець бразилійського щоденника Коррейо де Манга з Ріо де Жанейро.

Знову оскаржують Латтімора

Вашингтон. — Федеральний суд присяглих по раз другий оскаржує бувшого експерта в далекосхідніх справах, професора Овена Латтімора в кривоприсязі. Згідно з обвинувачуванням Латтімор мав два рази зізнавати неправду, коли під присягою свідчив перед Сенатською Підкомісією Внутрішньої Безпеки в 1952 році. Латтімор говорив неправду, твердить акт обвинувачення, коли він під присягою зізнавав, що ніколи не йшов згідно з лінією комуністичної партії, і що ніколи не підтримував комуністичних інтересів. Обвинувачений називає це оскарження „негайною і безпосередньою загрозою кожному, хто колинебудь щось писав або говорив про закордонні справи, і кого уряд вибере собі на предмет атаки для політичних цілей". Латтімор і тепер заперечує, що він ніколи не йшов по лінії комуністів, і що завжди був льояльним громадянином. Представники департаменту справедливости заявляють, що як вдасться довести нові обвинувачення Латтіморові, тоді можна буде його засудити разом із п'ятьма пунктами попереднього оскарження.

Збройні сили ЗДА звільнили цього року 74 комуністів

Вашинґтон. — Департамент оборони повідомляє, що з усіх родів Збройних Сил ЗДА цього року „непочесно" звільнено 74 вояків, які є небезпечні для країни з огляду на їх зв'язок з комуністами. Департамент оборони додає, що можливі й дальші звільнення з причини безпеки, але звільнені вояки вже не матимуть замітки про те, що їх „непочесно" звільнено. Звільнені вояки розподіляються на окремі роди зброї так: 66 — з армії, 7 — з фльоти і один із летунських сил. До фльоти і летунських сил важко дістатися нельояльним елементам, бо там при зголошенні відбувається сувора контроля.

ЗДА пропонують харчі азійським країнам

Оттава, Канада. — Представник уряду ЗДА на Дорадчій Комісії країн Кольомбійського Пляну запропонував представникам азійських країн більше користати з американської пропозиції та купувати надвишку харчів у ЗДА за свої власні валюти. Він пропонував їм також вносити прохання про одержання безплатних харчів від ЗДА, якщо в їх країнах були стихійні катастрофи. Голова американської делеґації Семюел С. Во заявив делеґатам 16 держав із Кольомбійського Пляну, що американський плян продажу надвишки харчів не спричинить замішання на світовому харчовому ринку і не обнизить світових цін на харчі.

За чверть року заощаджено 3.5 більйона долярів

Вашинґтон. — Комісія Забезпечень і Біржі повідомляє, що в другому чвертьріччі цього року населення заощадило 3,5 більйона долярів, — майже стільки, скільки заощадило воно в першій чверті року. Ощадність в формі забезпечень, в тому числі і забезпечення на життя, соціяльного забезпечення і т. п., в другому кварталі цього року становило 2.1 більйона долярів. Борги на морґеджі зросли на 1.9 більйона долярів, бо в країні цього року панує жвавий будівельний рух.

Публічні школи потребують $12 більйонів федеральної допомоги

Вашинґтон. — Публічні школи ЗДА потребують річно від 10 до 12 більйонів долярів федеральної допомоги, щоб могли побудувати стільки клясних приміщень, в яких вигідно розмістилися б усі учні. Таке заявив конґресмен Керролл Д. Кернс на Конґресовій Виховній Підкомісії, головою якої він є. Суму 12 більйонів встановлено на основі звітів губернаторів з усіх стейтів ЗДА. Голова Американського Товариства Шкільних Адміністраторів Джордан Л. Ларсон заявив на цій самій підкомісії, що будова нових шкільних будинків перебуває в критичному стані, бо в багатьох клясах число школярів завелике і учителям важко з ними працювати.

ПІСЛЯ 10 РОКІВ СОВЄТСЬКОЇ НЕВОЛІ

Японська жінка заливається сльозами радости, зустрівши свого чоловіка, звільненого із совєтської неволі. Большевики щойно тепер, 10 років після війни, звільнили групу з 566 японських вояків, яких вони взяли до неволі, приступивши до війни з Японією тоді, як Америка вже була її розбила. Це не перешкоджує большевикам хвалитись, що то вони виграли війну з Японією. Звільнена тепер група японських полонених це тільки мала частина тих б. японських вояків, що їх большевики взяли тоді до неволі і ще досі з них не розрахувались. Підозрівають, що тисячі тих полонених були замордовані або згинули на каторзі.

Комуністи переймають правління у Північному В'єтнамі

Ганой. — В атмосфері пригноблення і апатії 400,000 мешканців північно-в'єтнамського міста Ганой зустріли перших представників комуністичного правління, які — наслідком постанов Женевської конференції переймають владу над 7 мільйонами північних в'єтнамців. У суботу 9 жовтня все правління у Північному В'єтнамі опиниться вже в руках комуністів. Вони заповіли вже, що Ганой буде столицею краю (столицею всього В'єтнаму був до цього часу Сайґон). Комуністичний ватажок В'єтміну Го Чі-мін стрінеться 17 жовтня з індійським прем'єром Неру, коли той останній зупиниться у Ганой у своїй подорожі з 10-денною візитою до Комуністичного Китаю. З приходом комуністів до Ганой кінчається майже 100-річний період тамошнього панування Франції.

Українські партизани в Чехії

Український часопис в Парижі „Українське Слово" повідомляє за мюнхенським часописом „Судетендойче Цайтунг", що нова група УПА старалася продертися на Захід. Ця вістка звучить так: „Як ми довідуємося з певних джерел, ТАСС, здається, передчасно тріюмфував, бо перед кількома тижнями був знищений в горах Альтфатер (Моравський Шлезьк) добре озброєний загін українців, що пробував вночі дістати харчі від населення". „Судетендойче Цайтунг" пише, що ця група числила від 50 до 60 людей. Для ліквідації її, крім чеської жандармерії, було вжите чеське військо з російською комісією разом. Виявилося, що це група українських партизанів генерала Якубовського. (?). Від грудня 1953 група була в русі. В Україні та Польщі населення охоче помагало партизанам харчами. В Чехії ж було цілком інакше, що й привело до швидкої збройної ліквідації. Чехи знайшли у провідника групи обширний актовий матеріял, призначений для Заходу".

ІДЕН ГОСТРО НАТАВРУВАВ ОСТАННІЙ ВИСТУП МОЛОТОВА

АГЛІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ЗАКЛИКАВ ВСІХ УЧАСНИКІВ ЛОНДОНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ НЕГАЙНО РАТИФІКУВАТИ ПІДПИСАНИЙ ДОГОВІР. — АДЕНАУЕР І МЕНДЕС-ФРАНС ЗВІТУЮТЬ СВОЇМ ПАРЛЯМЕНТАМ

Лондон. — Англійський міністер закордонних справ Антоні Іден, промовляючи на річній конференції консервативної партії в місті Влекпул перед 4,000 партійними делеґатами, відкинув останню пропозицію Молотова щодо нової конференції „чвірки" у справі з'єднинення Німеччини. Іден заявив, що ціллю всіх дотеперішніх проєктів СССР щодо з'єдинення Німеччини було запевнити собі на майбутнє опанування комуністичною меншістю цілої Німеччини. Ту ціль, мовляв, має на увазі так само остання пропозиція Молотова, яку совєтський міністер зробив станньої середи у Східньому Берліні у своїй промові з нагоди святкування 5-річчя східньої комуністичної „республіки". За вийнятком згадки, що СССР можуть представити на новій конференції „нові пропозиції", нічого нового Молотов не каже. Нова зустріч з СССР у справі Німеччини може мати тільки тоді глузд — казав Іден — коли СССР зовсім ясно заявлять свою згоду на вільні вибори в цілій Німеччині і все, що з такими виборами пов'язане, себто свободу аґітації для всіх партій словом і друком і повну свободу голосування. Іден відкинув пропозицію Молотова ще поки англійська рада міністрів встигла прийняти в цій справі офіційне рішення. Англомовна преса пояснює таку відвагу Ідена його переконанням, що його голос буде респектований. Іден знайшов потвердження такого свого переконання в овації, яку зібрання консервативної партії уладило в його честь. Іден наполегливо закликав усіх учасників недавньої Лондонської конференції негайно ратифікувати Лондонські рішення, бо коли б це не сталося, тоді, мовляв, єдність Европи опиниться в небезпеці, вільний світ буде ослаблений, „а наш американський союзник буде підбадьорений в тому, щоб шукати інших шляхів власної оборони, — і хто йому зможе дорікати за це". Іден гостро розправився теж з англійськими противниками озброєння Західньої Німеччини. Коли, мовляв, є такі в Англії, які мають сумніви щодо наслідків озброєння Західньої Німеччини, то „на випадок застосування до німців остракізму — ті сумніви стануть певністю".

Так само у Німеччині канцлер Аденауер і у Франції Мендес-Франс висловились найкритичніше про останній виступ Молотова. Канцлер Аденауер, звітуючи про Лондонську конференцію перед західньо-німецьким парляментом, стрінувся з гострою опозицією соціял-демократів, які закидали Аденауерові, що він ставить озброєння Західньої Німеччини вище від об'єднання всього німецького народу. Проте він сам і його співпартійники різко полемізували в соціял-демократами й остаточно вся теперішня патрійна коаліція Аденауера, що становить дві третини парляменту, одобрила становище канцлера в Лондоні. Ратифікаційна дебата над Лондонським договором відбудеться окремо. — У Парижі Мендес-Франс звітував перед Французьким парляментом, гаряче боронячи вислідів Лондонської конференції. Він ствердив, що остання пропозиція Молотова — це „паралельна акція". Молотов, мовляв, знає, що поки Західня Німеччина озброїться, то минуть 2-3 роки, але він знає теж, що неможливо тримати Німеччину вічно обеззброєну. Незалежно від заяви Мендес-Франса, французьке міністерство закордонних справ висловилось півофіційно строго неґативно про пропозицію Молотова. Сам Молотов повторив знову свій ультимат під адресою німців: або, мовляв, озброєння, або з'єдинення Німеччини. Себе Молотов представляв, як ніби пламенного звеличника об'єднання всієї Німеччини.

Тіто дякує Айзенгаверові і славить Шельбу

Беоґрад. — Маршал Тіто, промовляючи на зібранні в Сараєво, заявив, що хоч він невдоволений змістом порозуміння з Італією в справі Трієсту, проте в даних умовинах не можна були здобути кращого. Він потішав, мовляв, себе тим, що це порозуміння доведе до кращих взаємин між двома країнами, які обом їм вийдуть на добро. При цій нагоді Тіто публічно дякував президентові Айзенгаверові, повторюючи те, що сказав у депеші до Айзенгавера, у відповідь на його ґратуляційну депешу. Тіто висловлював свою вдячність президентові за успішне посередництво в останній хвилині, коли той вислав державного підсекретаря Морфі до Беоґраду і Риму з пропозицією компромісу, що його обидві сторони прийняли. Тіто славив теж італійського прем'єра Шельбу за поміркованість і джентлменство, виявлене під час затяжного спору.

Нові українські записи в Конґресовому рекорді

— Конґресмен М. А. Фіґен з Огайо зголосив до Конґресового рекорду свій вступ, що його написав до англомовної книжки про УПА: „Українська Повстанча Армія в боротьбі за свободу". У цьому вступі конґресмен Фіґен зазначає м. ін., що американський нарід буквально з кожним днем довідується щораз більше нових подробиць про Україну та український нарід і що названа книжка напевне поглибить ті американські відомості й спричиниться до перемоги ідеалів, за які бореться УПА. Запис зголошено 20 серпня ц. р. і він знаходиться в Конґресовому рекорді з 24 серпня 1954 (A6302).

— Той же конґресмен М. А. Фіґен зголосив до Конґресового рекорду промову голови Українського Конґресового Комітету, проф. Льва Добрянського, що її він виголосив у Пітсбурґу в Українсько-Американському Товаристві. Сам М. А. Фіґен пояснив від себе вартість цієї промови проф. Добрянського для американців, бо у тій промові американсько - українського вченого розбивається міт про можливість „співіснування" комуністичного й вільного світів. Запис був зголошений 20-го серпня ц. р..

— Конґресмен Гленн Р. Дейвіс з Висконсину зголосив до Конґресового рекорду листа, що його він дістав від одного нового іміґранта, мадярського доктора політичних наук, який на Мадярщині служив довший час у державному поліційному апараті і дуже добре знає істоту комунізму. У свому листі до американського конґресмена цей неназваний мадярський інтеліґент інформує американського політика про різні подробиці свого досвіду з комуністами. Далі він згадує таке: „Я зустрічав також українців, з-поміж яких дехто був членом українського підпілля. Вони гнівалися, що Америка не дає їм ніякої допомоги. Вони перестерігали мене, щоб я не їхав до ЗДА, кажучи, що комуністи гарячково продукують атомові бомби, щоб ними змести „янків" з лиця землі на найближче Різдво". Наприкінці цього мадярського листа сказано: „Ви не потребуєте рискувати життям американських юнаків, але повинні давати доляри на підміновування комуністичних режимів, особливо в сателітських країнах і в Україні. Гаряча війна може стати поважним риском, а добре зорганізований підпільний рух напевне матиме успіх". Цей запис зголошено 20 серпня ц. р., а знаходиться він у Конґресовому рекорді з 20 серпня, A6244.

— Конґресмен М. А. Фіґен з Огайо вніс до Конґресового рекорду також повний текст радіопередачі, що відбулася в рямцях Радіо - Форуму Джорджтавнського університету на тему „Комуністична аґресія без маски". У цій радіопередачі взяли участь конґресмен Керстен (голова конґресової Комісії для дослідження комуністичної аґресії), Бентлі і Фіґен. Під час цієї радіопередачі конґресмен Фіґен, говорячи про голод в Україні в рр. 1932/33, пригадав, що тоді на запрошення совєтського уряду, поїхав був до СССР французький політик Едуард Еріо, який вернувшись до Франції, заперечив, начебто в Україні був якийнебудь голод. Цей самий Еріо недавно виступив у французькому парляменті гостро проти Европейської Оборонної Спільноти, і його теперішній погляд на цю справу такий же „правильний", як тодішній, коли він дав себе водити комуністам за ніс. У тому самому Конґресовому рекорді, з 3 вересня ц. р., A.6652 знаходиться на сторінці A6655 „Вибрана Бібліографія про народи уярмлені в червоному царстві", при чому наведено і два українські видання: „Національна проблема Совєтського Союзу і російський комуністичний імперіялізм" проф. Романа Смаль - Стоцького, видавництва Брус Паблішінг Компані, Мілвокі 1952, і „Українська Повстанська Армія у боротьбі за свободу", видавництва „Дніпро" у Ню Йорку 1954 р.

— Конґресмен М. А. Фіґен з Огайо виголосив у Конґресі коротку промову у зв'язку зі збентежливою заявою Черчила, що він, будучи востаннє у Вашинґтоні, склав разом із през. Айзенгавером „листу" народів, які повинні бути вільні, при чому — як признався сам Черчил — з тієї листи „декого пропущено". Конґресмен Фіґен боїться, щоб тут знову, під кутом уґодовецького „співіснування" не продано Совєтам деякі народи, як, напр., Черчил продав був румунів взаміну за залишення Англії „вільної руки" на терені Греції. Ця промова Фіґена записана в Конґресовому рекорді з 3 вересня ц. р., A6607.

— Врешті цей самий конґресмен М. А. Фіґен вмістив у Конґресовому рекорді свою промову, що її виголосив на 39-ій Конвенції Нейшенел Ассосієйшен оф Леттер Карір в Клівленді, що відбувалась під гаслом „Америко, бережись!" Кажучи в цій своїй промові про небезпеку комунізму, М. А. Фіґен ілюстрував свої твердження головно комуністичною тактикою на Мадярщині, але згадував також і інші уярмлені народи, зокрема Україну. Цей запис є в Конґресовому рекорді з 3 вересня ц. р. A6596.

В АМЕРИЦІ

● **Коло місцевости Віллоус** в Каліфорнії розбився і експльодував військовий літак. Заступник шерифа повідомляє, що шість вояків, які були в літаку, залишилися живі, а 11 загинули.

● **Цього року** вписалися до публічних шкіл у ЗДА 22 мільйони. Часописи підкреслюють недостачу шкільних приміщень і брак учителів, щоб можна було охопити навчання всіх дітей. Домагаються збільшення учительських платень.

● **У річці Кіспіокс** в Британській Колумбії (Канада) зловлено пструга, що важить 36 фунтів. Рибацька комісія стверджує, що це є найбільший канадійський пструг, який досі зловлено.

● **Міська Рада** в Бун Сіті в Айові ухвалила прибити пам'яткову таблицю на тому домі, де народилася пані президентова Айзенгаверова. В цьому домі тепер живе пані Рета Шо.

● **Бувший американський** амбасадор в Мехіко Вільям О'Дваєр прибуде до Каліфорнії, щоб свідчити про зріст комунізму в Латинській Америці. Його запросив конґресмен Петрик Дж. Ґіллінґс — голова Конґресової Підкомісії, яка досліджує комуністичні впливи в американських країнах. О'Дваєр постійно живе в Мехіко після того, як зрезиґнував з посту амбасадора.

● **Марґарет Труман**, донька бувшого президента, наприкінці жовтня виїде до свого родинного стейту, щоб аґітувати за демократичних кандидатів. Її запросив провід демократичної партії цього стейту, бо вона постійно живе в Ню Йорку.

● **18-річний німець Альфред** Естман перебув одинадцять днів в магазині німецького корабля „Ґрінсгольм", пливучи „зайцем" до ЗДА. Йому вдалось прибути до порту в Брукліні, але там його викрили, коли прийшли по ливву. Він дуже схуд і втратив 20 фунтів. Його відвезуть назад до Німеччини.

● **До Ню Йорку** прибув 85-річний спортовець Т. Дж. Бравн із Мілвокі, Висконсін, який 20 років бере участь в змаганнях у ходженні, хоч ніколи ще не здобув першого місця. Але він з гордістю підкреслює, що ще ніколи не був останній у змаганнях. В чемпіонаті на 30 кілометрів в Атлантик Сіті 3 жовтня він зайняв 14 місце на всіх 18.

В СВІТІ

● **Нюйоркський кардинал Спелман** прибув літаком до Риму на похорон кардинала Борґоніні Дука. Померший у цьому тижні кардинал був професором кардинала Спелмана, коли він студіював у Римі теолоґію. Папа Пій XII, дізнавшись про приїзд кардинала Спелмана, запросив його на розмову до своєї літньої резиденції в Кастель Ґандольфо. Негайно після похорону, кардинал Спелман відлетів назад до Америки. Він заявив, що знайшов Папу у доброму здоров'і.

● **„Вінер Курієр"**, німецький щоденник у Відні, орган американської окупаційної влади в Австрії, припиняється з днем 18 жовтня ц. р. Коли це стало відомо, кілька австрійських видавців негайно зголосили видавання часописів із назвою „Курієр": „Курієр ам Абенд", „Ноєр Курієр" і т. п., щоб використати популярну назву „Вінер Курієра". Американська амбасада заявила, що зберігає назву свого щоденника для запляновного нею тижневика.

● **Англійський маршал Монтґомері** конферував в Атенах з найвищими грецькими військовиками у зв'язку з реорганізацією грецької армії та військовими переговорами між Грецією, Туреччиною і Юґославією. Монтґомері є заступником генерала Ґрунтера, головного командувача збройних сил НАТО.

● **В Палестині**, недалеко ізраїльсько - йорданського кордону, відкрито під землею частини двох брам, що вели до міста з-перед 3,000 років. Там стояло буцімто місто Нетофаґ, що про нього згадується у Старому Завіті у зв'язку з королем Давидом.

● **У Салоніках (Солуні)** в Греції розстріляно трьох комуністичних шпигунів, що їх засудив на смерть військовий суд. Вони мали радіовисильню на короткі хвилі, якими передавали до Болгарії інформації військового характеру.

● **Генерал Ральф Цвікер**, що його сенатор МекКарті образив був під час конґресового переслухування, прибув до Токіо, щоб перейняти становище в командному складі американської армії на терені Японії. Ген. Цвікер заявив, що йому було приємно дізнатися, що сенатська комісія Воткінса осудила сен. МекКарті за випад проти його особи.

● **В Єгипті** переведено численні арештування, що їх міністер внутрішніх справ офіційно пояснив, як наслідок викриття нової шпигунської організації,

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	One year	$10.00
На три місяці	2.75	Six months	5.25
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЧЕРГОВИЙ ПІДСТУП КРЕМЛЮ

Почалася нова кремлівська офензива з метою розбити порозуміння Заходу в справі озброєння Західньої Німеччини. Офензиву заповіло совєтське радіо, як тільки стало відомим, що Лондонська конференція дев'яти західніх держав увінчалася успіхом. Москва звернулась зараз через радіо до всіх комуністів у світі, щоб рятувати „мир". У Східньому Берліні заговорив про німецьку проблему Вячеслав Молотов, совєтський міністер закордонних справ, звертаючись уже до Чотирьох Великих з пропозицією негайно скликати наради, щоб спільно вирішити дальшу долю Німеччини. Молотов заявився за соборну Німеччину і навіть за вільні вибори, про які Москва давніше навіть чути не хотіла, але тепер уже готова про це „дискутувати". Найважливіша теперішня вимога Москви — це невтралізація обеззброєної Німеччини та стягнення з її території усіх окупаційних військ. Молотов поставив проблему об'єднання Німеччини в ультимативній формі. Отже соборна Німеччина, але — або тепер, або ніколи. Це є демагогічне звернення до німецького народу, зокрема пересторога проти апробати того кроку, на який зважився Аденауер у Лондоні, зв'язуючи Західню Німеччину з демократіями.

У Вашингтоні надіялися, природно, негайної реакції Кремлю на договір, підписаний минулої неділі в Лондоні представниками дев'яти західніх держав. Дипломатичний західній світ був приготований на якийсь новий совєтський підступ. Щодо цього підступу не було найменшого сумніву також і в Вашингтоні. Тим самим заява Молотова, виголошена в Східньому Берліні з нагоди п'ятиріччя комуністичної Німецької Республіки, не була ніякою несподіванкою. Проте ніхто не приховує факту, що Молотов вибрав добрий момент для ширення баламутства між демократіями, як і між самими німцями, у яких прагнення до об'єднання обидвох частин Німеччини дуже сильне. Обеззброєна Німеччина, яку пропонує Молотов, знайде сильний відгомін також і в французькому парляменті якраз в той час, коли *доведеться йому давати згоду на рішення Лондонської конференції*. Москва свідома й того, що якби французький парлямент навіть і затвердив лондонські рішення, то все таки французький нарід буде поділений у свому відношенні до справи озброєння Німеччини. Кремль теж знає про відношення лівого крила британської Партії Праці до озброєння Німеччини, як і про те, як багато труду коштувало, щоб лейбористи заявилися на річній конвенції за становище британського уряду в тій справі. Але й такий пресовий маґнат, як Бівербрук, добачає прямо трагедію в тому, що Англія рішилася на „европейську еміґрацію", зобов'язуючись тримати в Европі англійську армію, місце якої деінде, бо в країнах Комонвелту.

Вже з того, що ми навели, можна пізнати, що Кремль добре обдумав свої нові „мирові пропозиції". Виступив він у сам час і в такий спосіб, що Захід має до діла з новою баламутою. Як до того додамо ще й виступ індійського делеґата в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй про „Німеччину як ключ до миру" та про те, що самі німецькі урядові чинники, з Заходу і Сходу, повинні зговоритися щодо суверенности та злуки, то зрозуміло, що тут маємо до діла з складною проблемою. Совєтські пропозиції — це чиста пропаґанда. Бо на які „вільні" вибори могли б Совєти погодитися? Або на який „коаліційний" уряд в Німеччині? Вільний світ добре знає, як Москва розуміє „вільні вибори" та „коаліційні уряди". Сателіти — живі свідки цього розуміння. Не інакше вона розуміє і розв'язку такої проблеми, як „соборна" та „невтральна" Німеччина. Адже Німеччина, звільнена від американських та англійських військ, це — порожнеча, яка кидає цілу Західню Европу на поталу Москви, включно з самою „невтральною" Німеччиною.

Усе це ясне. Совєтський підступ очевидний. Проте не так легко буде з ним боротись Заходові. На державного секретаря Доллеса спадає новий тягар, бо вістря демагогії Молотова звернене в першу чергу проти З'єдинених Держав.

ЩЕ ПРО ФІЛДА

Ноел Філд, що його брата, жінку й вихованицю знищили комуністи, арештувавши в Праці та причепивши до процесу „шпигунів" — недавніх мадярських достойників, був таким „льояльним" комунофілом, якщо не переконаним комуністом, що навіть у справі допомоги скитальцям в Европі радився, як високий американський урядовець, — з совєтським амбасадором у Парижі! Читаємо про це в одному з англомовних видань Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, де історію з Ноелом Філдом наведено як яскравий приклад тих диковинних відносин, в яких приходилось працювати ЗУАДК'ові в самих початках свого існування. Тодішня американська державна керівна установа для допомогової праці, Вор Реліф Контрол Борд, вирішила, що ЗУАДК може діяти на терені Европи тільки за посередництвом якоїсь американської аґенції. Юнітаріен Сервіс Коммітті погодився бути для ЗУАДК таким посередником. Але незабаром виявилося, що репрезентант цієї організації в Женеві, Ноел Філд, діставши від своєї централі в ЗДА подання від ЗУАДК-ту, звернувся до совєтської амбасади в Парижі, запитуючи її, яким групам українців він може допомагати. Який був вислід такої його „консультації", видко з листа, що зберігається в архіві централі ЗУАДК. Цього листа передано на руки д-рові В. Галанові під час розмови з ним в Ню Йорку 14 червня 1954 року, а сам лист звучав так: „Юнітаріен Сервіс Коммітті дістав повідомлення від свого европейського директора, з датою 22 квітня, в якому він заторкнув кілька питань, зв'язаних з працею в галузі допомоги українцям. Ці точки зводяться ось до чого: Україна, в її теперішньому стані, репрезентована союзницьким урядом, і наш европейський директор уважає, що він не може поставити себе в позицію людини, що співпрацює з групами або одиницями, які, правдоподібно, працюють посередньо чи безпосередньо над поваленням того уряду. В Европі є стільки огірчення і сварні, а політичні пристрасті такі напружені, що в'язатися нам з групами або одиницями, що в будь-який спосіб є активні на антисовєтському полі, це значило б наражати на шкоду наші пляни праці в Центральній і Східній Европі. Це, зокрема, рішуче унеможливило б нам на довший час працю у Польщі, Чехословаччині, на Мадярщині або в Югославії. Наш европейський директор стверджує дуже рішуче, що він не є проти українців, і не відмовляється допомагати жадній національності, хоч, очевидно, не допомагатиме воєнним злочинцям, нацистичним звеличникам або перекованим фашистам. Ми допомагаємо втікачам з країн, які належать до Об'єднаних Націй. Це діється в порозумінні і за згодою з авторитетними представниками даних країн. У випадку з українцями це було б річчю очевидною для нашого европейського директора, що він порозумівся б з представниками Української Республіки або Совєтського Союзу. Якщо він не радився б з ними, то мусів би подвійно дбайливо вважати, щоб не діяти так, щоб викликати підозріння щодо своєї політичної активности, ворожої до українців і Совєтського Союзу. Говард Л. Брукс".

Наведений документ говорить найголоснішою мовою: якими високими урядовцями послуговувались під час і зараз після останньої війни З'єдинені Держави, — як комуністичний спосіб думання і комуністична фразеологія просякли були в американський офіційний і напівофіційний бюрократичний апарат і які були з цього наслідки. Щойно тепер втікач із сателітської Польщі, заступник шефа польської служби безпеки, полковник Юзеф Святло, признаючи, що Ноел Філд був комуністом, розкрив одночасно подробиці „зліквідування" комуністами цього їхнього прислужника. ЗУАДКомітет був перший, який вказав був у червні 1945 року на шкідливість роботи Ноела Філда, що слухає комуністичних „порад".

ПАЛЕЦЬ БОЖИЙ

Коли когось досягає заслужена кара, виміряна самою долею, тоді кажуть: це палець Божий. Здавалося б, що це ніщо інше, як тільки пусте повір'я, забобон, а зокрема там за залізною заслоною, де пропаґування безбожництва є складовою частиною державної діяльности.

Як сповіщає віденська преса, яка є звичайно добре поінформованою про події в країнах за залізною заслоною, а зокрема на Угорщині, уряд і комуністична верхівка цієї країни опинилися в клопітливому положенні саме через палець Божий. Це тісно в'яжеться з відомою подією кардинала Міндсенті. А саме всі ті, хто брав участь в цій ганебній події, як міністри, судді, високі поліційні службовці і т. п., сьогодні за дуже малими виїмками вже не живуть. Згадана преса вичисляє таких учасників цього ганебного вчинку, які погинули неприродною смертю:

Дюля Ошко, високий службовець міністерства, який переводив арештування кардинала, згинув від кулі мадярського жандарма при спробі втекти до Австрії.

Дюля Деші, слідчий суддя в справі кардинала а пізніший міністер справедливости (за положені „заслуги"), помандрував рік тому до тюрми, за „шпигунство" на користь західніх імперіялістів, з якої напевно живим не вийде.

Бідерман, полковник поліції, який грав визначну ролю в провадженні „слідства", нагло помер при таємничих обставинах у кантині головної кватири будапештенської поліції.

Лясльо Шульнер, фальшівник документів, на підставі яких прокуратура обвинувачувала кардинала, після втечі на Захід, згинув в Парижі, внаслідок нещасливого випадку.

Ляшлао Райк, міністер внутрішніх справ під час „процесу" кардинала та відповідальний за належну режисуру цього показового процесу, згинув на шибениці, як „американський шпигун".

Янош Кадар, наслідник Райка, та один з тих, хто провадив „слідство" проти кардинала, стояв під цим самим замітом і повис на тій самій шибениці, що і його попередник.

Шандор Зельд, який особисто тортурував під час слідства кардинала, вимордував в жахливий спосіб цілу свою родину, а опісля поповнив самогубство.

Іштван Ріс, міністер справедливости під час „процесу" проти кардинала, опинився в тюрмі, де повісився на тюремних ґратах.

Ференц Донат, один з головних організаторів „публічного обурення" проти кардинала, згинув недавно в одному з румунських концентраційних таборів.

Кафтанов, совєтський професор та лікар, який давав кардиналові „застрики говорення правди" вже два роки сидить в домі для божевільних.

Д-р Блявкопф, асистент Кафтанова, теж совєтський громадянин, згинув від вогню, який з невідомих причин обхопив його постіль.

Крім того згинуло ще тридцять аґентів таємної поліції в нез'ясований спосіб, які брали участь в арештуванні та слідстві проти кардинала. В більшості пропали вони безслідно з своїх мешкань. Ці факти викликали велике зрушення, зокрема серед широких кругів сільського населення, яке вірить, що це — заслужена кара Божа, за нелюдські злочини супроти кардинала Міндсенті.

П.

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 70 тисяч членів, є такою передовою народною установою американських і канадійських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імені. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

Ярослав Петрович

ДО ПРОБЛЕМИ НАШОЇ ПОСТАВИ ПРИ НАТУРАЛІЗАЦІЇ

Комплекс труднощів для нашої еміґрації при оформлюванні громадянства в Америці є відомою всім істиною. Часто доводиться чути про це з уст старих поселенців у цій країні, а останнім часом зустрічаються віч-на-віч з цією проблемою і нові еміґранти.

„Свобода" багато разів підкреслювала поодинокі випадки гідного обстоювання своїх прав нашими людьми на різних етапах поселювання в Америці. На жаль, це не було і не є сьогодні масовим явищем. Симптоматичним є факт, що в масі, на політичних маніфестаціях, ми вміємо йти чоловою атакою проти всіх спроб ворожих чинників нищити нас, як націю. Але в чисто особистих, здавалося б, справах у багатьох із нас бракує сили й витримливости встоятися одним у полі козаком.

Для підтвердження повищого можуть бути натуралізаційні довідки так колишніх, як і теперішніх наших поселенців. Я зацікавився і познайомився з цією справою дещо ближче в зв'язку з нещодавньою іміґраційною практикою в Рачестері, яка заторкнула й мене особисто. Тоді я мав змогу не тільки перевірити низку натуралізаційних документів, але й розмовляти при цій нагоді з різними нашими людьми. З прикрістю ствердив я якесь дивно байдуже ставлення до цієї справи, зокрема збоку деяких наших інтеліґентних новоамериканців. У мене створилося враження, що вони хочуть стати американськими громадянами за всяку ціну, погодившись із фактом накиненої їм колись державної приналежности. Це немає, мовляв, вирішного практичного значення.

Наскільки таке духове наставлення витримує критику в конфронтації з живою дійсністю, можна сумніватися. У зв'язку з цим, я хочу покликатися на один симптом, що заіснував на нашому терені в останніх днях. Помер тут один із передових громадян, член-засновник, касир і колишній голова багатої організації, кількаразовий делеґат на конвенцію УНС і т. д. В посмертній згадці, з фотознимком покійного в місцевому американському щоденнику перечислюється всі його заслуги і працю в українських установах і врешті — "a native of Austria". Дочитавши згадку до кінця, непоінформований читач має повне право подумати, що в українських установах працював австрієць, що похорон його відбувся з неукраїнського похоронного закладу і з Богослуженням в німецькій церкві.

Висновки з цього напрошуються самі собою. Вина за це спадає на живих членів організації, які повинні були подбати про належні інформації в пресі.

При нагоді варто додати дещо про труднощі при натуралізації з мого власного досвіду в Рачестері. Вичікуючи своєї черги при натуралізаційних формальностях в серпні ц. р., *я був свідком*, як двоє українців сперечалися з рішальним у цій справі урядовцем про свою національність. Розмова відбувалася настільки голосно, що приявні в малій залі кандидати на громадян могли виразно чути всі завваги урядовця. В драстичних моментах інші урядовці прислухалися цьому і з іронічними усмішками обмінювались якимись коментарями. Здавалося, вважають українців за тупоумних людей, які самі не знають, хто вони є.

Коли надійшла моя черга, урядовець, досить шорстко і піднесеним голосом, зажадав ясної відповіді на питання квестіонара про мою національність. Моя відповідь про моє безсумнівне українське походження, що, зрештою, я подав у тексті петиції, не задовольнила урядовця. Він заявив, що сперечатися зо мною не хоче, але я мушу пам'ятати, що зізнаю під присягою. Коли я видобув з кишені вирізку часописної нотатки про відповідь конґресмена Кітінґа на інтервенцію

(Закінчення на 3-ій стор.)

„ВЕСЕЛКА" І ВИХОВАННЯ

Зі своїми знайомими „артистами" дитячого театру, Лесею й Микольцем, зустрічаюся нераз припадком на вулиці, і ми завжди маємо більше справ до обговорення, ніж часу. Остання наша зустріч відбулася кілька днів після появи 1-го числа „Веселки". Моє питання про цей журналик поділяло, мов вода в переповненому ставку, коли підняти заставки. Тим разом це був надмір вражень від прочитаного журналика, і я з усмішкою спостерігав, як діти з незвичайним оживленням передавали мені навввипередки зміст оповідань і віршів, зупиняючись на найцікавіших для них моментах. Микольцьо здивував мене навіть тим, що зацитував майже дослівно кілька речень з ілюстрованого оповідання про „Погуту-багатиря", значить — однаковою увагою (і це правильно!) наділяє і картини і супровідний текст.

Що це все означає? Ці діти зовсім нормально реаґують на появу свого літературного журналу і вміють захоплюватись не лише ілюстраціями, але, що найважливіше, піддаються творчому впливові друкованого слова, яке перевтілюється працею їх думання й уяви в щось живе, в якусь другу інтересну, гарну дійсність. За те все мало погладити дітей по головках. Треба сказати компліment їх батькам, що не занедбують дітей, що домоглися зберегти в їх душі ті сили, без яких не може бути мови про нормальне зростання дитячого інтелекту. Бо це ж ясне — коли ваша дитина не любить книжки, коли відвертається від друкованого тексту, то це загрозливий знак, що в її душі проходить процес якогось спрощення, знидіння і обіднення.

Діти самі показують, чого їм треба, і тому тяга дітей до казки — споконвічне явище. З казки народжується зацікавлення іншими родами літературної творчости і, якщо цього природнього процесу не зіб'ють з нормального шляху інші шкідливі впливи, можемо бути більш-менш спокійні за правильний духовий розвиток дітей. Тому батьки, дім, родина, школа й церква мусять об'єднати свої виховно-формуючі зусилля, щоб не випустити в світ спрощену, апатичну неповновартісну людину, що буде тягарем для суспільности. У цьому зусиллі дитяча преса — незаступний чинник.

Такі міркування приходять мені на думку, коли спостерігаю радісну, здорову реакцію моїх малих знайомих, Лесі й Микольця, на появу дитячого журналу. Їх ставлення підтверджує корисність і необхідність існування дитячого журналу, як допоміжного засобу в виховнім процесі. Я певний, що кожний свідомий батько з радістю прийме цього випробуваного помічника до свого дому. Кожна добре проваджена дитина буде радіти „Веселкою" так, як Леся й Микольцьо. Якщо ж у нашій громаді є діти відсталі, якщо є батьки, що з тих чи інших причин залишили дітей без належної опіки, то їм тим більше допоможе „Веселка" вирівняти занедбання і відробити втрачене.

Тому жовтень — не тільки місяць пресового фонду „Свободи" і „Веселки". Це одночасно іспит свідомости і громадської відповідальности батьків, проба їх розумної любови до власних дітей і дбайливости за душу дітей, за їх виховання. Масова матеріяльна підтримка, яку вони дадуть „Веселці", рідному журналові їх рідних дітей, буде одночасно великою моральною підтримкою справі духового зростання всього молодого покоління.

М. Маморський

УКРАЇНСЬКІ ПЛИТИ В УКРАЇНІ

Багато наших читачів знають, які чудові українські плити совєтського виробу можна набути у музичних крамницях Ню Йорку. Тут і клясична музика Лисенка, і пісні у обробці Леонтовича, і нові сучасні опери, і прегарні народні пісні у виконанні хору Верьовки. Експортовані в СССР, ці патефонні і грамофонні плити роблять велику пропаґанду закордоном не тільки своєю музикою, а й технічними своїми якостями, які, безперечно, є бездоганними. Наші доморослі аґітатори з усіляких „щоденних", які не читають совєтської преси, або мають окрему ціль і завдання, залюбки говорять: А бачите, яка то культура в Україні, бачите, що Москва таки дозволяє українську музику?!

А як же воно в дійсності з українськими плитами в Україні? В московській газеті „Труд" від 17 березня 1954 року поміщено лист якогось С. Мордушенка з Запоріжжя; лист той під заголовком „Про патефонні плити", а в ньому читаємо: „Наші заводи випускають чимало патефонних плит. Одначе, більша їх частина не користується попитом у населення і сідає мертвим тягарем на полицях крамниць. Чому, наприклад, в Україні неможливо знайти плиту з українською народною піснею? Кожного разу, як заходиш в крамницю, чуєш від продавця одні й ті ж слова: ,Нового нічого нема...' Чи не пора вже Міністерству культури СССР прийняти рішучі заходи і навести порядок у справі випуску патефоннтих плит?"

Оце такий лист. Якщо не віріте, що він правдивий, знайдіть собі „Труд" і прочитайте там його самі. Коментувати лист просто не доводиться, бо він сам за себе промовляє. Українських плит в Україні нема! Чому? — питає автор листа. Редакція „Труда" відповіді не дає, але ж відповідь — і то найвлучніша! — є у листі самого ж автора. Він звертається до ... Міністерства культури СССР, у Москву, щоб воно навело порядок, тобто... сказало випускати українські плити в Україні. Ясно, що якби випуском українських плит в Україні розпоряджалася не Москва з її Міністерством культури СССР, а хоч поганенький, але незалежний уряд у Києві, проблеми такої не існувало б. От, а дехто дивується, що українці в Україні не люблять Москви. За що ж її любити?

В. Гайдарівський

НЕПРОШЕНИЙ ГІСТЬ

(Оповідання)

(7)

Іван у душі посміхнувся.

— До авта мені далеко, Вікторе. Сподіваюсь, ти швидше доскочиш.

— Мели, Іване, доки вітру стане! Мені авта не треба. Поспішати нікуди. Ми — люди маленькі. Виконуй норми і на зборах руки підіймай. До речі, подивись, якого я патефона дістав. Премія.

Віктор хутко підійшов до столика й поклав руку на зелений коробок.

— Дуже гарний струмент. Може б заграти щось?

— Заграй, якщо хочеш.

Заспівала Петрусенко зворушливу пісню.

— Защо тобі дали? — кивнув Іван головою в напрямку патефона. — Стахановець?

— Ого! Ще й який. — Токар-фрезерувальник. Бриґадир і таке інше. Менше як на сто двадцять процентів не даю. Соціялізм будуємо, Іване.

— Це добре, — похвалив Іван. — Треба будувати.

— Уже на кількох обласних нарадах був. Сподіваюсь і в Москву поїхати.

— Так, так, — кивав головою Іван.

Петрусенко скінчила співати. Віктор зупинив патефон і, знову сівши біля Івана, розповідав про свій цех, про змагання, норми і розцінки, сипав, мов із торби, цифри, називав прізвища, вимахував довгими руками і все допитувався: може, не віриш? Про нього навіть і в заводській газеті часто пишуть і фото було вміщене на першій сторінці, поруч із знімкою Стаханова.

Іван слухав брата з такою увагою, ніби того тільки й приїхав, щоб дізнатися, чи немає в місті якогось іншого Віктора Федоренка, що прославився перевиконанням норми. Іван сподівався, що Віктор таки вичерпається, йому забракне назв та цифр і він мусітиме замовкнути, або хоч виснажиться. Але успіхи його були незчисленні і сили невичерпні.

— Досить Вікторе, — підвівся Іван з пляшкою в руці. — Випиймо за твої успіхи. Ти справжній будівник соціялізму. На таких, як ти, тримається вся країна. Я певний, що ти далеко підеш. Звичайно, якщо міліція не затримає. То хай живе!

Іван ковтнув пива й сів.

— Мене не затримає! Хай живе! — пригубився й Віктор. — А тобі що побажати?

— Побажай мені щасливого улову.

— Пліточку чи Щуку?

— Аби не сомиху.

Іван уже блукав по залі, оглянув фотографії, перещупав музей дрібничок, розставлених на комоді, потім підійшов до етажерки з книжками, взяв у руки історію партії; книжка новенька, ніби й нечитана, але на деяких сторінках рядки попідкреслювано олівцем.

— Вивчаєш? Чи вже скінчив?

— Де там скінчив, — скривився Віктор. — Жую, як теля ганчірку, а проковтнути не можу.

— Зуби добрі маєш. Жуй, брате!

І хоч вони вже немало перебалакали, але Іван не розумів брата цілком і не знав, як з ним триматися. Стахановець, бриґадир, активіст, вивчає історію партії — це ще ніякі ознаки душі, це все шкаралупа. А під нею що? Іван вирішив запитати Віктора про голод.

Ця думка виникла у нього не випадково. Про голод він намагався розпитувати своїх новонабутих знайомих у Прилуках, але ніхто докладно й виразно йому не сказав. Люди полохливі, але менш хитрі зніяковіло згадують про свої пильні справи й тікають. А сміливіші й хитріші починають читати лекцію з політграмоти або теревенити щось подібне на газетну статтю, написану з обов'язку, аби відбути чергу на сковзьку тему. Але ж Вікторові тікати нікуди. Якщо не захоче бути щирим, то залишиться або зовсім не розмовляти, або шукати рятунку в газетних статтях. Ану ж покажи себе, Вікторе, який з тебе політик! Щирости чомусь Іван від брата не сподівався.

— Так, воно так, — перегортаючи сторінки книжки, казав Іван. Потім кинув книжку на етажерку й підступив до Віктора.

— До нас на Урал, брате, доходили чутки різні про голод. Жахливі чутки. Не хотілось вірити. Але факта не обминеш. І ти навіть про голод згадував. А ніхто мені доладу не розповість, що тут трапилось. Я розумію, час тепер такий, що ліпше язика свого тримати припнутим. Але ж ми з тобою, брате, віч-на-віч. Може б ти мені щось розповів? Звичайно, якщо хочеш.

Віктор подивився в очі братові так благально, ніби своїм поглядом хотів сказати: всього я міг від тебе сподіватись, тільки не такого паскудства. Він зам'явся, засовався на стільці й, витягнувши шию, заглядав поза Іванову постать, до дверей, що вели в кухню, либонь шукав порятунку у жінки. А Пліточка десь забарилася. Вона частенько вибігала на поріг, щоб послухати бесіди братів, але тепер її не видко. І переконавшися, що йому ніхто не допоможе, а Іван стоїть над душею й чекає, Віктор рвучким рухом голови закинув назад чуба й ніяково посміхнувся.

— Мабуть, дивуєшся, чому я мовчу, — почав він. — Я не дивуюсь, що тобі ніхто доладу ще не оповів. Про голод треба казати або дуже багато, або нічого. На довгі розмови тепер люди неохочі. А я тобі розповім! — сам себе підбадьорюючи, голосніше й упевненіше казав Віктор. — Був, брате, у нас голод, і то страшний. Переїли люди все, що можна було упхати в пельку. У нас із двору навіть Кавказа вкрали. І як ухитрилися його забрати — збагнути не можу. То не собака був, а люципер. Тільки батька до себе підпускав, і більше нікого. Та й біля батька стоїть, лащиться, хвостом махає, а очі червоні, кров'ю налиті, злі, ось-ось кинеться на груди. Одначе, голодуючі люди знайшли як приборкати Кавказа. Та що Кавказ! Люди людей їли. Матері своїх дітей пожирали. Ідеш, бувало, на роботу, а мертвяки лежать під будинками, жовті, розпухлі — минаєш, відвернувши голову. Бачив я одного разу, взимі, три вантажних авта з мерзлими трупами. Складені, як дрова, метрів на два заввишки, а зверху затягнуто брезентом, щоб дорогою не розгубились. На розі вулиці, біля трамвайної зупинки стояв величезний натовп робітників. Усі мовчки й похмуро сумними поглядами проводжали моторошний вантаж. Круто розвернулось одно авто й зникло в бічній вулиці, за ним і друге. Третє трохи відставало від передніх і шофер, мабуть не бажаючи відстати ще більше, на скруті замало зменшив швидкість. Він не врахував, що вулиці були вкриті ожеледдю. І задні колеса йому кинуло вбік з такою силою, що мотузки, які з'єднували брезент з бортом враз потріскались і трупи, як колоди, посипались на робітників. Мертві й живі перемішалися й котилися по бруку. Хто й далеко стояв, однаково втекти не зміг. Мертвяк здоганяв його й збивав з ніг. Я прийшов до пам'яті під дверима крамниці. Бачу себе — сиджу, простягнувши на пішохід ноги, а впоперек моїх ніг лежить гола дівчина, років восьми, може, вишкірила на мене рідекькі зуби й дивиться виряченими скляними очима. Я так злякався, що не пам'ятаю, як схопився на ноги й побіг додому. Тиждень у ліжку пролежав. Усе мені та дівчина ввижалася.

СКРІПІТЬ ГОЛОС УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВДИ ПРОТИ КОМУНО-МОСКОВСЬКОЇ БРЕХНІ! ВИШЛІТЬ НЕГАЙНО СВОЮ ДОБРОВІЛЬНУ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ ТА СВОЮ ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"!

Я. Гнізловський

ЕДВАРД КОЗАК

(З приводу 25-ліття ми стецької творчости).

Мабуть не було до другої світової війни ні одного українця на західніх землях, якому було б незнане ім'я Ека. Воно також було добре знане усім цензорам окупантів, що слідкували за виявом української незалежної думки. Немає, мабуть, і тепер на еміґрації українця, якому це ім'я було б невідоме. Але про Ека не багато появилося статтей у нашій пресі. Ека приймається як щось самозрозуміле, байдуже, що кожний свідомий, що Едвард Козак - Еко наш найбільший карикатурист, і що може багато минути часу, поки появиться другий мистець, що сполучував би у собі усі риси, які посідає Еко: легкість і помисловість рисунку, блискучий гумор, письменницький талант і прикмети редактора.

Вперше ширше писали про Ека чужинці. Коли проломалися кордони і Еко опинився на еміґрації, европейська преса зацікавилася українським мистцем. Ім'я Ека облетіло тоді західньо - европейську пресу, і на її сторінках появились репродукції його рисунків. Сталося те, що в нас вже набрало рис типовости, що нашу величину завважує вперше чужинець і нам усвідомлює, що вона наша власність. Часто в минулому чужинці упрощували справу і усвідомляли нас, що деякі величини їхні, а не наша власність, і наша історія переповнена ревіндикаційними проблемами. Це явище пояснюється недержавністю. Але, здається, що причина його лежить глибше, в психологічній наставі. Можливо, що наша ментальність ще за глибоко вкорінена у селянському комплексі, у фолкльорі, де творець не значить нічого, його забувається, а його твір приймається, як самозрозумілу коллективну власність. Ця ментальність не терпить відхилень від норми, не терпить індивідуальности. Хто знає наше село, той знає, з яким холодом воно відносилося до всього, що не вміщалося в його традиційні рямки, як немилосердно це середовище викидало за борт багато здібних і оригінальних людей і відгороджувалось від них своєю чи не „найрозумнішою в світі мовчанкою. Це не значить недобачування фундаментальних вітальних сил нашого села, бо наша мова йде про відношення до індивідуальности, якій Захід завдячує свій розвиток і свої висоти.

Коли мова про мовчанку, то мені пригадується, як перед війною одна польська літературна газета розписала запит про те, яка різниця між Львовом і Варшавою. Очевидно і запит і відповіді були спрямовані не на очеркнення українськости Львова, а Львова загально. Було багато відповідей визначних польських науковців і мистців, але мені залишилася в пам'яті одна, яку я вважав тоді за влучну, відповідь одного маляра-експериментатора і професора Львівськго університету. Субстанція його відповіді була така: йому, авторові відповіді, представили дві панночки, львовянку і варшавянку. Коли львовянка почула ім'я Хвістека (а він був популярний в той час), чемно всміхнулася і не відповіла нічого. Варшавянка, коли почула його ім'я, кинулась йому ентузіястично на шию і вицілувала. Але він хотів бути справедливий і додав ще й таке: Інша справа, що та сама варшавянка прятелька мистецтва і красного письменства, за хвилинку повисла на шиї молодого адепта поезії, що мав друковані два недотепні рядки в відділі для початківців літературної газети. Львовянка напевно не повисла на шиї молодого адепта поезії, як не повисла на шиї експериментального маляра і професора Львівського університету, може зробила й розумніше, і була чесна, як кажеться, з собою, але мистецтво потребує до віддиху не тільки розуму і чеснот, але ентузіязму. (Це не значить, що тільки в той спосіб можна прислужитися українському мистецтву).

Коли в нашій історії багато наших умів працювали для чужого середовища, то це могло статися не тільки з економічних мотивів, яких бездержавний нарід не міг дати для повного розвитку індивідуальностей, а може частинно і з браку того безкоштовного повітря, якого нам ніхто не забирає, а яке конечно потрібне до віддиху. В Києві, Харкові було більш ентузіязму, найменш його, мабуть, у Львові, де Екові прийшлося ставити перші кроки, а потім і довгі роки працювати. Відомо, що українське мистецтво у Західній Україні між двома війнами завдячує свій високий ріст ентузіястам-еміґрантам з-за Збруча (Ковжун, Холодний, Бутович і інші). Галичани Курбас, Бойчук, Касіян, Гірняк найшли повний віддих по-за Галичиною.

Приклад на нашу мовчанку, вона тим разом відноситься до самого Ека. (Може Еко буде не радий, коли про це згадую, але це добра ілюстрація). Коли Дітройтська телевізійна станція, на якій почав 3 роки тому свої програми Едвард Козак, запитувала слухачів, чи радше глядачів, про згадану програму, вже першого тижня вплинуло 14.000 листів, що схвалювали програму і вимагали її продовжувати. І коли Еко після праці, (а на це мав час, бо його праця триває тільки десять хвилин денно), переглядав ті листи, найшов тільки 4 чи 5 листів від українців. Напевно українці раділи успіхом земляка, і напевно не обоятність причина мовчанки, бо в багатьох були певно щирі і гарні почуття, але почуття аж тоді набирають значення і існування, коли вбираються в конкретну форму.

Двадцять п'ять років мистецької і журналістичної діяльности Едварда Козака були також окутані нашою мовчанкою. Назагал в нашій пресі, за малими виїмками, не було відгуків про його творчість, ані критичних статтей, які б вияснювали його творчість, і могли б і самому авторові давати поштовх в його праці. Еко з малою горсткою співробітників був сам. Але Еко, завдяки свойому блискучому гуморові, мав беззастережну прихильність читача. Доказом того була велика популярність його передвоєннного „Комара", і те, що його журнал зумів вдержатися і в дуже невідрадних еміґраційних умовинах аж до сьогодні. В тому помогла Екові його універсальність: він і карикатурист і автор гуморесок і помисловий редактор. Ніодин з тогочасних галицьких періодиків не перетривав воєнної хуртовини, що знищила багато наших надбань. Тільки Еків сатирично-гумористичний журнал вдержався до сьогодні, він тільки зміняв назви, але його лінія залишилася та сама. Це деревце, засаджене 25 років тому, не звалила воєнна хуртовина, Еко переніс його з собою на еміґрацію, а потім аж за океан, і воно впустило коріння в новий ґрунт і стоїть гордо як знак живучости українського духа і як фактор нашого модерного життя.

Більшість часу Еко посвячує мистецько - видавничій діяльності. Він не тільки постійно, майже виключно сам, ілюструє вже 25 років свій сатирично - гумористичний журнал, але й редаґує його і пише гуморески в прозовій і віршованій формі. Вже те саме застановляє дивуватися, звідки береться в нього стільки нових і світлих ідей і помислів. Але Еко ще й постійно ілюструє дитячі і інші видання, працює в ділянці книжкової обкладинки, виконує й багато інших видавничих запотребувань, останні роки щоденно рисує для телевізійних програм, а віднедавна інтенсивно працює над рисунковими фільмами, які тішаться успіхом серед американського глядача. Сміло можна сказави, що Еко один з найбільш продуктивних мистців. Колись Еків біограф буде мати нелегку працю зібрати і упорядкувати цей ґрандіозний матеріял, число його рисунків, що появились друком у найрізніших відступах, вже сьогодні становлять тисячі.

Крім цієї величезної праці Еко виставляв ще на львівських виставках, а потім на еміґрації олійні етюди, що зраджують типову Екову легкість і свіжість. Ці етюди не мають прямого відношення до його творчости. Це в більшості імпресіоністично схоплені невеличкого розміру пейзажі, нотатки природи, яка в його більших композиціях і типових ґротесках перетоплюється в стиль. Цей стиль має корінь у відновленому Нарбутом зацікавленню старо - українсською ґравюрою, і народною творчістю. В перших його декоративних темперових композиціях був дуже видний цей момент. До нього долучувалися елементи сучасного світового мистецтва. Домінатний все був типовий його підхід погідного гумору і сатири та композиційної легкости.

З часом зовнішні впливи маліли, і вже в таких рисунках, як цикл „Село", ці впливи вже зовсім другоплянові, вони перетоплені в одну цілість, в те, що може бути тільки Екове. До крайности упрощені форми, якими Еко схоплює суттєве, а тут і там якби несподівано заблисне деталь, який це сутнє доповнює і завершує. крапкована хустина, що вилазить з кишені згінника, таблиця на грудях польового, окуляри сільського писаря, понад які він дивиться услужно і опановано зневажливо на повного гідности війта, зовсім інша свічка в руках старшого брата, і в кошику селянина, що повертається з ярмарку. Батька з нафтою, заткана качаном. І це, що Еко заткав цю фляшку не звичайним корком, а качаном, свідчить про Екову вникливість і бистре око, перед яким речі не вміють закритися.

Еко знає село і його любить, але він його не ідеалізує, він його малює так, як він його бачить через свої типові окуляри, він заставляє вийшли друком в невеличкому альбомі, творять у відірваних картинах потужну паселян жити, і тому то нам все здається, що ми цих селян вже десь бачили, такі вони живі. Ці росунки, що недавно нораму нашого села і його побуту. Ілюстрації до пісень, що також вийшли окремим альбобом на еміґрації в Німеччині, знані кожному добре. Крім згаданих циклів Еко створив ще ряд відірваних шаржів.

В безпосередньому зв'язку з згаданими ґротесками стоять його більші темперові композиції. Ці композиції Еко виставляв ще у Львові, а потім на еміґрації. Їх тематика також з нашого народного побуту, теми до деяких („Січ") взяті з нашої історії. Персонаж цих його композицій той самий, що у його ґротесках: ті самі статочні селяни, молодиці, парубки, москалі, жиди, шляхтичі, цигани. Вони тут не виступають ввідокремлених сценах, як у ґротесках, а сплетені в широкий образ нашого села, що своїм духом найбільш зближений

Але ці його композиції нечисленні. Еко висловлюється переважно в малому форматі. Можливо, що тому частинно причина обставин, а можливо й Екова любов до ляпідарности вислову, яка більш можлива у малому форматі. Але формат — це не критерій. Ідеї елястичні, вони мають можливості вміститися таксамо добре в малому форматі, як і в великому. Зрештою, історія часто великі формати зводить до малих, а малі підносить до величин. Це тільки справа мистця і його вибору засобу вислову. Короткі новелі Стефаника сказали нам більше про наше село,, ніж довгі повісті й романи.

Не легко в короткій статті бодай побіжно перейти велику і дуже оригінальну мистецьку творчість Едварда Козака і бодай частинно насвітлити і заналізувати засоби, якими Еко так легко і переконливо говорить. Це широка тема до довшої студії, можна тільки ствердити, що Екова дуже оригінальна творчість вже сьогодні, коли Еко вступив ще тільки в п'ятдесятку, — найбільш творчий вік для мистецтв, — є великим вкладом у наше мистецтво.

Еко майже виключно сам створив для нас модерний тип сатирично - гумористичного журналу. Хто здає собі справу з труднощів редаґувати такий журнал в наших умовинах, той не може не висловити подиву для Ека. Цей журнал вже 25 років успішно помагає формувати нашу громадську думку і є важним фактором творення публічної опінії. Еко дуже успішно і переконливо учить нове покоління високого мистецтва, уміти сміятися навіть з самих себе. Тиждень за тижнем Еко не дає заснути нашій свідомості, будить її і ця Екова щоденна творчість входить в домену найбільшого мистецтва — мистецтва життя.

Сьогодні ли ще не маємо відповідної перспективи, щоб могли вповні оцінити вклад Едварда Козака - Ека у наше мистецтво і в розвиток нашої думки. Еко в вихрі нашого життя і він ще заблизько нас, щоб ми його могли через сітку буденних справ вповні завважити. Японці гарно говорять про свою гору Фуджіяму, до якої мають великий сантимент: Фуджіяма зблизька мала, аж здалеку вона велика.

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою добровільну доплату до передплати „Свободи" та свою пожертву на фонд дитячого журналу „Веселка".

Список ч. 4

П. Стасюк, Ню Йорк	$25.00
В. Никифорук, Ню Йорк	5.00
П. П., Шікаґо, Ілл.	5.00
І. Т. Подола, Шікаґо	5.00
Н. Н., Бруклин, Н. Й.	4.00
М. Парічук, Лафаєт, Н. Дж.	4.00
І. Дудяк, Гекетставн, Н. Дж.	3.00
Я. Савка, Монтреал, Канада	3.00
І. Книш, Ню Йорк	2.80
Д-р К. Олексюк, Шікаґо, Ілл.	2.00
М. Федоряка, Рачестер, Н. Й.	2.00
Н. Андрійчик, Мальборо, Н. Дж.	2.00
Е. Дражньовський, Филаделфія	2.00
М. Дигдалевич, Пурчейс, Н. Й.	2.00
О. Берегуляк, Маєрставн, Па.	2.00
О. Целевич, Ню Йорк, Н. Й.	2.00
о. Г. Павловський, Ню Йорк	2.14
Г. Когут, Кліфтон, Н. Дж.	2.00
М. Головчук, Картерет, Н. Дж.	2.00
І. Беґен, Тайтусвіл, Па.	2.00
Е. Гудяк, Кемден, Н. Дж.	2.00
Д-р А. Рудницький, Тамс Рівер, Н. Дж.	2.00
А. Галушка, Ґарфілд, Н. Дж.	2.00
І. Гомайчак, Кліфтон, Н. Дж.	2.00
Д. Степась, Перт Амбой	2.00
А. Василенко, Вартон, Н. Дж.	2.00
І. Грабік, Скрентон, Па.	2.00
К. Верховатий, Вествуд, Н. Дж.	2.00
І. Заворський, Алентавн, Па.	2.00
П. Ільчук, Тейлор, Па.	2.00
В. Мицак, Орандж, Н. Дж.	2.00
В. Мартинець, Моріставн, Н. Дж.	2.00
А. Зарицький, Ніксон, Н. Дж.	2.00
Д-р В. Сайкевич, Картерет, Н. Дж.	2.00
А. Федик, Тайтусвіл, Па.	2.00
Д-р К. О. Парфанович, Джерзі Сіти	2.00
Р. Левицький, Клівленд, О.	2.00
Ю. Турчій, Блумінґтон, Н. Д.	1.50
І. Малець, Ню Йорк	1.40
С. Хандога, Бронкс, Н. Й.	1.20
Т. Рожанковський, Гудсон, Н. Й.	1.00
М. К., Бруклин, Н. Й.	1.00
К. Сорор, Елизабет, Н. Дж.	1.00
І. Сарковський, Торонто, Канада	1.00
А. Тарас, Олифант, Па.	1.00
В. Андрусь, Нортгемптон, Па.	1.00
І. Манило, Филаделфія, Па.	1.00
І. Жилавий, Филаделфія, Па.	1.00
Р. Борковський, Нюарк, Н. Дж.	1.00
В. Яцикевич, Кантон, О.	1.00
Г. Лозинський, Форест, Місс.	1.00
Разом	$118.04
Раніше проголошено	332.01
Разом досі вплинуло на фонд „Веселки"	$460.05

До проблеми нашої постави при натуралізації

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ниць. Чому таке стається? в цій справі п. Василя Поповича з Рачестеру і запитався урядовця, чи він це читав, — він досить легковажно притакнув. На спробу одного з моїх свідків вияснити це питання обставиною насильного включення частини української території в границі польської держави, урядовець заявив, що рішальним у цій справі є для нього версальський договір.

У висліді настоювання урядовця дати йому відповідь на питання, поставлене в петиції, як він з притиском висловився, в ясній англійській мові, я тимчасово погодився на польську державну приналежність. Я був приневолений зробити це тому, що зрозумів заввагу урядовця про мою присягу як приховану форму погрози.

Негайно після цього інциденту я вислав до конґресмена Кітинґа умотивоване прохання про інтервенцію. За три дні на моїх руках було повідомлення, що моє письмо конґресмен відіслав до комішенера Імігранційної і Натуралізаційної Служби в Вашингтоні. Після одержання відповіди, він обіцяв знову сконтактуватися зо мною.

Письмом з 31 серпня, у відсутності самого конґресмена, його секретарка переслала мені копію відповіді комішенера з повідомленням про пересилку копії мого листа до дистриктового директора Натуралізаційної Служби в Боффало з проханням звіту в цій справі. Тепер я очікую чергової і, може, остаточної відповіді. Вірю, що вона буде задовільна.

З вірогідних джерел мені відомо, що тепер уже не ставлять перепон при натуралізації українців. Я не пов'язую цієї справи з моїм листом але немає сумніву, що збірна акція звідусіль і гідна постава багатьох кандидатів на громадян перед комісією в остаточному висліді увінчалася успіхом.

З наших буднів

„ВСЕ ЙДЕ, ВСЕ МИНАЄ..."

Нинішній мій фейлетон має характер поминальний, або, як то в Америці кажуть, меморіяльний.

Присвячую його сумній пам'яті всіх тих наших товариств, організацій, об'єднань і т. п. Комітетів, що відійшли і щезли в сумерках Історії, що постали не знати навіщо, невідомо, як довго існували і коли самоліквідувались. Якось так, як то кажуть, „розійшлися по костях".

А народжувались деякі з них з великим биттям в бубни і кемвали, мали свої Уряди і статути, збирали членські вкладки, видавали проклямації... Що з них сьогодні осталося?.. Може якісь - там припорошені протоколи та й сенсаційна новина на 1-ій стор. „Свободи" в стилю: „Нове, велике досягнення"... і так далі.

Помічаю загрозливе явище серед нашої еміґрації: заник піонерського духа! Якже ж інакше малася справа перед трьома-чотирьома роками! Дух піонерства клекотів тоді вулканом, нові товариства й організації родилися, мов гриби після дощу. З якою посвятою й самовідданістю працювали в тій ділянці такі піонери, як... та не згадуймо імен. Розривалися вони вдесятеро, не раз за один вечір відбували по кілька основуючих зборів, черцювали по 7-ій вулиці, як молоді жеребці...

Сьогодні — це поважні ситизени, стоять собі в „Еко", чи під „Аркою" зі знудженими мінами, жв'якають „кавґумі" і питають вас знехотя: „Ну, а хто виграв, „Індіяни", чи „Джаянти"?

Так минається слава давніх днів... Навіть таке завжди активне наше жіноцтво не закладає вже жадних додаткових „Союзів", чи „Золотих Хрестів". Та... перестану судити других, скажу сам про себе. Ніде гріха таїти — піонерив і я немало, не до одної національної будови доложив свою цеголку, хоч, правду казати, з членськими вкладками наперед не рвався. Пригадую собі, наприклад, з яким ентузіязмом закладали ми професійну організацію журналістів, як гарно частувало нас, при цій нагоді, Т-во „Дністер"...

А де вона сьогодні, ця наша профспілка?.. Хтось може чув про її існування?

Маю таке сумне передчуття, що останнім моїм піонерським актом була співучасть в заснуванні Світової Асоціяції Українських Мистців (САУМ) на Зустрічі в Торонто. Ех, і був же розмах, були маштаби!.. Таку, можна сказати, ґльобальну установу, створили отак собі, як з батога стрілив. Заложено її мабуть тому, що така точка стояла в програмі Зустрічі. Іншої причини не бачу. Зрештою — вся афера вже давно розійшлася по костях.

Та не хотів би я ширити духової депресії серед нашої громади. Нехай ніхто не оболіває, що жадна нова організація, чи партія вже не постане. Навпаки, життя доказує, що вони далі творяться, тільки вже іншим шляхом, а саме — шляхом двоподілів, триподілів, чи інших розколів.

Ось існує, скажім, така собі група, чи організація, а тут прийшла чергова ідеологічна криза — трах-тарах! — організація розкололася і вже маємо дві подібні установи, тільки кожня має причеплену іншу букву в скобках: (с), (р) і т. д. Як довго вистане літер в азбуці, так довго розріст нашого організаційного життя забезпечений.

То ж — горі імієм серця!

Ікер.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Мир" відд. 324, повідомляє, що звичайні місячні збори відбудуться в суботу, 9-го жовтня, о год. 8-ій веч. Просимо всіх членів явитися і вирівняти залеглі вкладки. А. Горохівський, предс.; Н. Бурак, кас.; І. Струк, секр.

ВЕСТБУРИ, Н. Й. Триквартальні збори Т-ва ім. Т. Шевченка відд. 267, відбудуться в суботу, 9-го жовтня, о год. 7:30 веч. Буде фінансовий звіт і кілька важних справ до полагодження. Проситься всіх членів явитися обов'язково. Неприсутні члени підлягають карі після статуту. — Т. Агрест, пр.; К. Дідух, секр.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Спорт

КАНАДА

ОНТЕРІО — НЮ ЙОРК 4:1.

Торонто. — Зустріч Збірних провінції Онтеріо та стейту Ню Йорк, як відплатна гра за поразку Онтерія в Ню Йорку 2:3 дала канадійцям після гарної гри на Варсіті Стадіюм чисту перемогу 4:1. В Збірній Онтерія грали 3 змагуни СТ Україна — Стецьків, поміч та Л. Дичківський, Білік в нападі. Українець Шапка зі Спарти був 4 змагуном, який репрезентував Українців в міжнародній грі. Збірну Онтерія заступали клюби Н. Ліги, коли Ню Йорк репрезентувала професійна ліґа АСЛ. В збірній Ню Йорку не грав ніодин українець. Л. Дичківський добув четверті ворота для Збірної Онтеріо.

ТРИЗУБ — ВЕСТІНҐГАВЗ 3:1.

Торонто. — Дуже цінна зустріч для Тризуба із серії плейофу. Обі команди досі не втратили точки. Вестінґгавз стрілив перші ворота 0:1, але перед кінцем пів-гри Тризуб веде 2:1 зі стрілів Тріскан, Денис. В другій пів-грі Вестінґгавз грає грубо та суддя п. Дж. Крейґ диктує два мети карні проти Гамілтонців. Тріскан устійнює стан 3:1, коли Г. Білоус свого карного не скористав. Глядачів з причини зимна ок. 300.

УФК ПО 1:1 — ВИГРАЄ 6:0!

Вінніпег. — В серії ТРЬОХ ГОР фіналу між УФК та О-КЮМ ІНН БРЕД рішається доля чаші провінції Манітоба. Два перші матчі розіграні 1:1, 6:0 наслідку в користь українців. Перемога в третьому матчі, або скромний реміс УФК дасть українцям звання футбольного чемпіона і мандрівну чашу Манітоби на рік 1954. В другій грі УФК переміг високо противника О-Кюм Інн Бред 6:0. Ворота добули: Борджер 3, Долгун 1, Москаль 1, Даський 1.

УКРАЇНА — СТЕЛКО 4:0.

Монтреал. — Ст Україна знову виступила підсилена змагуном Гакоаг, який змагається в Н. Лізі Онтерія — чехом Ота Кратохвіл. Уже в першій пів-грі рішено вислід 4:0 перемоги, коли гру утруднювала дощева погода. Ця гра відбута за першенство 1. Дивізії Квібеку. Ворота добули: Безпалюк 2, Кратахвіл 1 і Юрій Бачинський 1. Дальший матч Україна грає проти французів.

ТРИЗУБ — ОЛСТЕР 0:3.

Торонто. — Після доброї гри проти Вестінґгавз 3:1 — Тризуб втратив щойно в другій пів-грі точки до сильного Олстер Юнайтед, програвши відплатну гру 0:3. Перший матч виграв Тризуб 3:2. Дуже добру партію та рішення в грі зіграв Лондонський професійний туз МІДЛЕЙ. Ворота для противника добули: МекЛьоґлін, Мідлей і А. Давіс по 1. Воротар Тризубу при стані 0:0 оборонив мет карний.

УФК ВІННІПЕҐ — ГЕРМАНІЯ 3:2.

Вінніпеґ. — Зустріч за першенство ліґи. При веденні 0:1 в першій зміні Германія тратить змагуна РОЙСА, який зломив нещасливо руку. УФК по зміні доходить виглядно до голосу і добуває чергово трос воріт Долгун, Вагнер, Столяр. Команді противника з Норт Вестен вдається під кінець з пробою Маєра стрілити ще одні ворота.

СТ УКРАЇНА ПРОГРАЄ ВИСОКО 0:5.

Торонто. — Чемпіон і власник чаші Н. Ліґи за першенство 1954 дізнав високої та сензаційної поразки від ФЦ ВЕСТІНҐГАВЗ ГАМІЛТОН 0:5. Здобуття із 3 гор із серії плей-офу тільки одної точки каже сподіватись, що трофей АРНОЛДА, який добула СТ УКРАЇНА в 1953 році перейде в інші руки. Вестінґгавз вів на половині 0:3. Суддя п. Дж. Крейґ виключив з гри заложника України — Ригайла. Ворота добули для Вестінґгавзу — Дж. Берджін, Тейлор, В. Берджін, МекКінлей, Дівґен. СТ Україна заграла найгіршу партію від 3 літ. Висліди СТ Україна в плей-офі вз. Тризуб 1:4, Олстер 2:2 і Вестінґгавз 0:5.

ПІВ-ФІНАЛ ГОР ПЛЕЙ-ОФУ Н. ЛІҐИ ОНТЕРІО.

Стан з дня 28. вересня 1954.

Секція „БРОДВЮ"

	Гор	Точок	Воріт
1. Вестінґгавз	4	6	11:5
2. **УСК Тризуб**	4	6	10:7
3. Олстер Юнайтед	4	5	14:6
4. **Ст. Україна**	3	1	3:11
5. Ст. Ендрюс	3	0	3:12

Секція „ГАМІЛТОН"

	Гор	Точок	Воріт
1. Вайт-Іґолс	4	8	6:1
2. Італія	4	6	10:5
3. Олімпія	5	4	2:6
4. Кенедієнс	4	2	7:8
5. Гунґарія	3	0	4:9

Подав Богдан Прудивус.

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

ТАРЗАН, ч. 3353. Непідкорений

На левиному полі Немона наказала вивести Тарзана вперед. — Є щось таке,— сказала вона, що я воліла б, щоб ви це зробили і не згинули.

— Що це таке?, — запитав Тарзан. — Вчора ввечері, — відповіла вона, — я стояла навколішки при ваших стопах і просила вашої любови.

— Станьте тут навколішки і прохайте про помилування, і ви будете жити, — нетерпляче продовжувала вона. —

Ви зрештою можете мене вбити, — холодно засміявся Тарзан. — Приведіть вашого лева. Можливо, що я його вб'ю.